

laa til Grund for det første Lovudkast, at Fæsteforpligtelsens Ophævelse strax ved Salgets Effectuering skulde ansees som et Equivalent for den Deel af Kjøbesummen, som blev tillagt Fæsteren; men man er heller ikke stoppet ved dette vilkaarlige Punkt. Man har ogsaa beregnet den Deel af Kjøbesummen, der skulde tilsvares, som overgaaer den hidtil svarede Afgift capitaliseret med 25 pCt. paa en ganske særegen Maade, hvorved Kjøbesummen i mange Tilfælde vil blive meget betydeligt reduceret. Saaledes vil, naar en Fæster ikke har siddet længe paa Gaarden, og han ellers er rask, en Capital af 1,000 Rbd. kunne synke ned til nogle faa Hundrede, som vil blive ubetalt Gieren, og det er dog virkelig ikke den Maade, hvorpaa man pleier at afflutte Handel. Derved affhæver man ganske det Hensyn, som ellers tages mellem Kjøber og Sælger til, hvilken Sandsynlighed der er for stigende eller faldende Priser. Naar man kjøber en Eiendom, saa er det ikke ganske alene efter Eiendommens nuværende Taxationsværdi, at man kjøber den; men man tænker ogsaa frem i Tiden. Er der Sandsynlighed for, at denne Eiendom om nogle Aar vil kunne have en større Værdi, naar den bliver vel behandlet, og naar Conjuncturerne dreie sig i den ene eller anden Retning? Det Hensyn er her aldeles affkaaret, saaledes at de vedkommende Parter her slet ikke komme til at tage Hensyn hertil. Desforuden kan det ikke nægtes, at de lave Fæsteafgifter, hvor disse have bestaaet hidtil, ville paa denne Maade faae en meget væsentlig Indflydelse paa Kjøbesummens Afgjørelse. Hvor et Gods har havt en human Eier, som har sat Fæsteafgiften meget lavt, der vil den Deel af Kjøbesummen, som strax bliver at betale, efter den naturlige Maade blive meget ringe. Landskylsdaafgifterne tagne 25 Gange blive naturligvis meget smaa, hvor Fæsteafgifterne have været meget moderat beregnede; men paa andre Gods, hvor Godseierne have været strengere mod Fæsterne, og sat høie Landgildeafgifter, der vil den Deel af Kjøbesummen, som beregnes paa denne Maade, blive forholdsvis meget større, og altsaa den anden Deel, der skal beregnes efter den Lovudkastet vedføjede Tabel, blive forholdsvis kun lille. Det er

altsaa et af de vilkaarlige Momenter, som ved en saadan Lov nødvendigvis maa komme ind, og med den største Skarphed og Klarhed i Tænkningen kan man dog ikke undgaae, naar man først er kommen ind paa Vilkaarlighedens Bane, ogsaa at fremkalde saadanne vilkaarlige og uheldige Resultater.

Men der er endnu et Moment, som dermed staaer i Forbindelse, der maaskee endnu er det allerbetænkeligste, og det er Hensynet til, hvorledes Forholdet vil stille sig med Huse. Vi have allerede seet, at der paa et andet Sted er, saasnart dette Lovudkast var vedtaget, blevet anmeldt et Lovforslag, som gik ud paa, at med Hensyn til Huse skulde omtrent en lignende Fremgangsmaade blive at iagttage; men det ligger dog nu ganske klart, at der med Hensyn til Huse gjælder et ganske andet Forhold, idet ingen Eier er forpligtet til at bortfæste dem, og det altsaa kun har været Bedkommendes gode Villie, som har bragt ham til at fæste bort, istedetfor at leie bort. Men nu vil man have, at med Hensyn til Huse skal det samme Hensyn ogsaa bringes i Anvendelse, som her er bleven bragt til Anvendelse med Gaarde, uanset, at de staae i et ganske andet Forhold. Naar man nu kan bringe det saavidt, at lignende Regler bleve gjorte gjældende med Hensyn til Huse paa de samlede Gods, saa er det klart, at samtlige øvrige Huusmænd paa de Steder, hvor der ikke ere samlede Gods, og Huusmænd paa Gaardlodder, som slet ikke høre til samlede Gods, ogsaa ville finde sig ligesaavel berettigede til at komme i Besiddelse af deres Huse til Eie, som den Huusmand, der sidder maaskee ofte ved Siden af og har et Huus i Leie under et Gods. Man kommer saaledes ind paa yderligere og yderligere Skridt ad Vilkaarlighedens Vej, hvorpaa man virkelig ikke seer nogen bestemt Ende.

Jeg troer ved disse Momenter, som jeg her har tilladt mig at anføre, at, dersom jeg ikke har været ganske uheldig, det dog vil anerkjendes, at der for en stor Mængde Menneffer vil kunne være tilstræffelig Anledning, tilstræffelig Berettigelse til at betvivle, om Almeenvellet her kan komme saaledes i Betragtning, at man i Genhold til den Undtagelse, der er sat i